

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 14 Haziran 2013
Nr. Ref.: RK418/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI23/13

Başvurucu

Melihate Hakiqi

**Kosova Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi'nin A. nr. 1197/2012 sayı ve 27
Aralık 2012 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu**

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucu, Podujeva Belediyesine bağlı Llapashtice e Eperme köyü mukimi Bayan Melihate Hakiqi'dir.

İtiraz Edilen Karar

2. Başvurucunun teslim aldığı tarihi belirtmediği A.nr. 1197/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne 27 Şubat 2013 tarihinde yapılan başvurunun konusu, başvurucunun Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (bundan sonra: ÇSRB)'nın idari uyumsuzluğa ilişkin 5081032 sayı ve 7 Eylül 2012 tarihli kararı hakkında yaptığı kanun yararına bozma başvurusunu reddeden A. nr. 197/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli kararına yönelik anayasal denetim talebidir.

İlgili Hukuk

4. Kosova Cumhuriyeti Anayasası (bundan sonra: Anayasa)'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 47. maddesi ile İçtüzüğü'nün 29. kuralı

Başvuru Süreci

5. Anayasa Mahkemesi 27 Şubat 2013 tarihinde Bayan Melihate Hakiqi tarafından sunulan başvuruyu teslim almış ve Mahkeme'nin ilgili kütüğüne KI23/13 numara ile kaydetmiştir.
6. Mahkeme Başkanı, 28 Şubat 2013 tarihinde çıkardığı GJR KI23/13 sayılı kararla Üye Altay Suroy'u raportör yargıç olarak görevlendirmiş, Üyeler Robert Carolan (başkan), Ivan Čukalović ve Enver Hasani'den oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Anayasa Mahkemesi başvurunun yapıldığı ve Mahkeme'nin ilgili kütüğüne kaydedildiğini 21 Mart 2013 tarihinde Kosova Yüksek Mahkemesi'ne bildirmiştir.
8. Üye Snezhana Botusharova Başkan'ın 15 Mayıs 2013 tarihli kararıyla Ön İnceleme Heyeti'nin başına getirilmiştir.

Olguların Özeti

9. Kosova Emeklilik İdaresi Departmanı 20 Temmuz 2006 tarihinde çıkardığı 5081032 sayılı kararla başvurucunun engelli kişi emeklilik hakkının tanınmasına ilişkin 19 Temmuz tarihinde 2005 teslim ettiği dilekçesini onamıştır.

10. Bu karara yasal süre içerisinde taraflardan herhangi bir itiraz olmamıştır.
11. ÇSRB Sağlık Komisyonu 21 Mayıs 2012 tarihinde Bayan Melihate Hakiqi hakkında çıkartılan kararla aynı sayıya sahip 5081032 sayılı kararı çıkararak engelli kişi emeklilik hakkını reddetmiştir.
12. ÇSRB Engelli Kişi Emeklilikleri İtiraz Kurulu 7 Eylül 2012 tarihinde 5081032 dosya numaralı bir karar çıkararak başvurunun itirazını reddetmiş ve ilk derece kararının 2003/23 sayılı Yasa'ya tamamen uygun olduğunu tespit etmiştir.
13. Bu kararın gerekçesinde adayın 2003/23 sayılı Yasa'nın 3. maddesinde belirtilen kısıtları yerine getirmediği ve ilgili alan uzmanlarından oluşan ikinci derece sağlık komisyonunun başvurunun evrakının tamamını incelediği ve ilk derece kararının esas metninde belirtilen durumun aynısını tespit ettiği için ilk derece sağlık komisyonunun olgusal durum tam ve doğru tespit ettiğini belirtmiştir.
14. Başvurucu bu karara karşı Kosova Yüksek Mahkemesi'ne itiraz ederek onun meşruiyetinin değerlendirilmesini talep etmiştir.
15. Kosova Yüksek Mahkemesi 27 Aralık 2012 tarihinde başvurunun idari uyumsuzluk davası hakkında çıkardığı A. nr. 1197/2012 sayılı kararla başvurunun dava dilekçesini reddetmiştir.
16. Yüksek Mahkeme, karar gerekçesinde davalı tarafın davacının Engelli Kişi Emekliliği Yasası'nın 3. maddesiyle öngörülen koşulları yerine getirmediğini tespit ettiğinde maddi hukuku yerinde uyguladığını ve aynı şekilde ilgili alan uzmanlarından oluşan sağlık komisyonlarının başvurunun sağlık durumunu şüphesiz doğru tespit ettiklerini belirterek dava dilekçesinde ileri sürülen ifadelerden delil hakkında başka türlü karar alınması veya ÇSRB kararlarının hukuka aykırı olduğunu tespit edilemeyeceğini vurgulamıştır.

Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu, engelli kişi emekliliği için koşulları yerine getirdiği halde ÇSRB komisyonlarının gayrihukuki bir şekilde engelli kişi emeklilik hakkını reddettiklerini, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin ise idari uyumsuzluk dava dilekçesini reddederek ihlal işlediğini ileri sürmüştür.
18. Başvurucu itiraz konusu kararla Anayasa ile korunan şu insan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür:
 - a) Madde 23 (İnsanlık Onuru)
 - b) Madde 24 (Kanun Önünde Eşitlik)
 - c) Madde 25 (Yaşama Hakkı)

Başvurunun Kabul Edilirliği

19. Başvurunun esas incelemesine geçmeden önce Mahkeme, başvurunun Anayasa’da belirtilip Yasa ve İçtüzük’te açıklanan kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.

20. Mahkeme bu doğrultuda Anayasa’nın 113.7 fıkrasına atıfta bulunmak ister. Anayasa’nın 113. madde 7. fıkrası şöyledir:

Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

21. Mahkeme aynı şekilde Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü’nün 36. kuralını da dikkate alır. Kural şöyledir:

*(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:
c) Başvuru açıkça temellendirildiği zaman.*

22. Başvurucunun başvurusu ve Anayasa ile güvence altına alınan ve ihlal edildiği iddia edilen haklara dayanarak Mahkeme şu tespitte bulunmuştur: Anayasa’nın 51. madde [Sağlık Güvencesi ve Sosyal Güvenlik] 2. fıkrası şunu açıkça belirtmiştir:

İşsizlik, hastalık, özürlülük ve yaşlılıkla ilgili temel sosyal güvenlik, yasayla düzenlenir.

23. Anayasa’nın 51. maddesindeki hukuki tanımdan “özürlülük, işsizlik ve yaşlılıkla” ilgili sosyal güvencenin yasayla düzenlendiği açıkça görülmektedir. Mevcut başvurudaki engelli kişi emekliliği Kosova Meclisi’nde 6 kasım 2003 tarihinde kabul edilmiş 2003/23 sayılı Yasayla düzenlenmiştir.

24. Bu haktan yararlanma başvuru usulleri ve koşulları ve aynı şekilde ilgili tarafların bu konulara ilişkin dilekçeleri hakkında çıkartılan kararlardan memnun olmadıkları durumlarda itiraz etme hakkı bu yasada öngörülmüştür.

25. ÇSRB idari komisyonları 21 Mayıs 2012 ve 7 Eylül 2012 tarihli kararları çıkararak bu yasaya uygun hareket etmişlerdir. Dahası Yüksek Mahkeme idari uyuşmazlık davası çerçevesinde bu kararların meşruiyetini inceleyerek çıkardığı A. nr. 1197/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli kararla onları tamamen meşru bulmuştur.

26. Anayasa Mahkemesi başvurunun Anayasa’nın 23. madde [İnsanlık Onuru], 24. madde [Kanun Önünde Eşitlik] ve 25. maddeye [Yaşama Hakkı] ilişkin iddialarını incelediğinde başvurunun bu iddiaları belgeleyecek delilleri mahkemeye sunmadığını tespit etmiş, emeklilik koşullarını yerine getirdiği iddialar dışında başvurunun ne idari ne yargı organları tarafından iddia edilen ihlalleri doğrulayacak deliller sunmadığını görmüştür.

27. Kosova Anayasa Mahkemesinin, temyiz hakkı olmayıp hukuk mahkemelerinin yanlış karar aldıkları veya olguları yanlış değerlendirdikleri

gibi durumlara müdahale etmeye yetkisi yoktur. Anayasa Mahkemesinin rolü Anayasa ile güvence altına alınmış haklara hukuk yollarıyla riayet etmeyi sağlamak olup “dördüncü derece mahkemesi” gibi davranamaz (bkz. *mutatis mutandis*, *Akdivar – Türkiye davası*, 16 Eylül 1999, R.J.D, 1996-IV, 65. madde).

28. Ulusal yargı ve idari sistemleriyle karşılaştırıldığında Anayasa Mahkemesi’nin tali rolü vardır ve ulusal mahkemelerin veya yetkili idari organların meselelere ilişkin olarak yerli anayasal hukuka uygunluğu hakkında etkili karar alma yetkilerine sahip olmaları istenir (bkz. *AIHM A. B. ve C. v. İrlanda [DHM]*, § 142).
29. Mahkeme mevcut başvuruda başvuruçunun memnuniyetsizliği Anayasa’nın 7. maddesi [Değerler], 21. maddesi [Genel Esaslar], 22. maddesi [Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan uygulanması], 31. maddesi [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 53. madde [İnsan Hakları Hükümlerinin Yorumlanması], 121. madde [Mülkiyet] ve AİHS 6.1 fıkrası [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı] ile güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiği iddiasıyla başvurma hakkı vermez (bkz. *mutatis mutandis*, 5503/02 başvuru numaralı *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat – Macaristan davası* 26 Temmuz 2005 tarihli *AIHM kararı*).
30. Mahkeme, KI101/11 sayılı başvuru hakkımda da kabul edilmezlik kararı çıkardığında benzer koşullarda başvuruyu açıkça temelden yoksun bularak reddetmiştir.
31. Bu koşullarda başvuruçunun iddiasını yeterli şekilde kanıtlamamıştır, bu nedenle İçtüzüğü’nün 36. kuralı 2. fıkrası c ve d bentleri gereğince başvuruyu açıkça temelden yoksun olarak reddetmesini Ön İnceleme Heyeti’ne öneririm.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa’nın 113. maddesi ve İçtüzüğü’nün 36.2 fıkrası (c) ve (d) bentleri uyarınca Anayasa Mahkemesi’nin 14 Haziran 2013 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın taraflara bildirilmesine, Yasa’nın 20.4 fıkrası uyarınca Resmi Gazete’de yayımlanmasına karar verilmiştir.
- III. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Altay Suroy, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza